

Timmeren aan het Hamerkwartier

Transformatiecirkelsessie in het kader van het stadsfestival WeMakeThe.City

Datum: Vrijdag 22 juni

Tijd: 15.00 – 18.00 uur

Locatie: Studioninedots

De uitdaging

Het Hamerkwartier was lange tijd een industriegebied. Nu is het een spannende en stoere wijk in ontwikkeling. Dat is onder meer te danken aan partijen als Eigen Haard, die ruimte hebben gegeven aan placemakers, creatieve bedrijven en bijzondere horeca.

Het ontwikkelkader dat de gemeente heeft opgesteld voor het Hamerkwartier gaat uit van 1/3 werkbestemming en 2/3 woonbestemming. Dit zal gefaseerd tot stand worden gebracht: stap voor stap, oud naast nieuw.

De vraag is nu hoe we invulling gaan geven aan die 1/3 werkbestemming, zodanig dat het werken goed samengaat met het wonen en het levendige en stoere karakter van de wijk behouden blijft. En hoe kan de transformatie van het Hamerkwartier ook een boost geven aan omliggende wijken zoals IJ-plein en Vogelbuurt? Wat zijn hiervoor de scenario's, modellen en plannen? Hoe kunnen die economisch haalbaar worden gemaakt? Hoe realiseren we kortom een win-winsituatie voor iedereen?

Gedurende deze ontwerpsessie heeft een groep van vijfendertig mensen, onder wie ondernemers, ontwikkelaars, placemakers, architecten, mensen van de gemeente, mensen van Eigen Haard en andere betrokkenen zich in vier groepen gebogen over de volgende twee vragen:

- Hoe behouden we de diversiteit aan bedrijven en de stoere pioniersgeest van het Hamerkwartier nu de wijk gaat transformeren naar een gebied waarin voor 1/3 wordt gewerkt en voor 2/3 wordt gewoond?
- Welke slimme modellen en/of plannen kunnen de bedrijven en organisaties die een rol (willen) spelen in het Hamerkwartier hiertoe ontwikkelen?

De uitkomsten samengevat

Visie: de karakteristieken en waarden van het Hamerkwartier

Er heerst onder de deelnemers een opmerkelijke consensus over de waarden en karakteristieken die bij de ontwikkeling van het Hamerkwartier centraal moeten staan. Deze karakteristieken zijn voor een deel terug te voeren op het huidige rauwe en nijvere karakter van de wijk. Die kenmerken, aangevuld met waarden als diversiteit en circulariteit leveren de volgende uitgangspunten voor het Hamerkwartier op:

- Stoer, rauw, industrieel
- Tolerant, creatief en veilig
- Regelarm, onaf en voortdurend in ontwikkeling
- Mix van startende en gevestigde bedrijven
- Mix van wonen en werken
- Mix van oudbouw en nieuwbouw
- Mix van koopwoningen en sociale huurwoningen
- Mix van jong en oud
- Nadruk op lokale economie
- Ruimte voor onverwachte initiatieven
- Ruimte voor sport en recreatie, ook voor omliggende wijken
- Hou het IJ vrij: strand en recreatieve kadestroom

Proces: organisch en divers

Onder de deelnemers heerst een groot besef dat bovenstaande karakteristieken en waarden niet zomaar werkelijkheid worden en ook niet van buitenaf op het gebied kunnen worden geprojecteerd. Dat zou in tegenstelling zijn met het betrokken, diverse en circulaire karakter van de wijk. Om die reden vinden de deelnemers het belangrijk dat er veel aandacht is voor het proces waarlangs het zich ontwikkelende Hamerkwartier vorm krijgt. Een goed en uitgebalanceerd proces dat organisch verloopt en waar veel verschillende partijen, organisaties en stakeholders aan deelnemen – **een zogenaamd Organisch Ontwikkelproces** – biedt volgens hen de beste garantie op het realiseren van een vitaal Hamerkwartier.

De volgende uitgangspunten werden opgesteld om dit proces in te kaderen:

- Er nemen altijd meerdere belanghebbenden deel aan een ontwikkelproces
- Er zijn altijd meerdere opdrachtgevers per project
- Partijen met een tegengesteld belang worden aan elkaar gekoppeld
- Iedere ontwikkelaar 'adopteert' een bedrijf dat op zijn beurt weer een initiatief in de wijk ondersteunt.
- Organiseer bedrijven, gebruikers en bewoners rond waarden als circulariteit en/of diversiteit
- Koppel ontwikkelaars aan aanjagers
- Bestemming onbestemd: richt 10 procent van het gebied niet in.
- Behoud de huidige sfeerbepalende gebouwen en beschouw nieuwe gebouwen als aanvulling op wat er nu staat.
- Laat de huidige tijdelijke invullingen zo lang mogelijk bestaan
- Slow development: ontwikkel stapsgewijs, maak geen masterplan
- Bouw casco tbv functionele flexibiliteit voor ondernemers en bewoners
- Marktplaats waar functies en behoeften onderling worden uitgeruild
- Online organiseren – offline realiseren.
- Compenseer wonen met werken / lage huur met hoge huur / kleine bedrijven met grote bedrijven mbv goede business cases
- Bereidheid tot consensus
- Laat de gemeente meer regie nemen
- Vergroot invloed gemeente door uitrui grond met bijv. Eigen Haard of Amvest
- Realiseer de overall-visie eerst in openbare ruimtes en leg die vast in publieke functies
- Wonen en werken de ene keer mixen, de andere keer scheiden
- Realiseer bedrijvengebouwen: karakteristiek en energiezuinig
- Breng verschillende facilitaire bedrijven samen: faciliteitenhub

Regie: dynamisch en van binnenuit

De deelnemers benadrukken dat er acties en organisatievormen nodig zijn om de gewenste ontwikkeling van het Hamerkwartier en de betrokkenheid en inbreng van alle belanghebbenden te borgen. Daarvoor werden de volgende suggesties gedaan:

- Vorm een collectief van bedrijven en ondernemers: samen sterk
- Vorm een belangenraad, de 'Hamerraad'
- Organiseer en munt 'Vrienden van het Hamerkwartier'
- Definieer 10 kernwaarden die iedereen die wat wil in het Hamerkwartier moet onderschrijven.
- Vorm een denktank van grondeigenaren, gemeente, ontwikkelaars, huidige bedrijven, scholen, bewoners om de overall-visie te ontwikkelen
- Betrek de pers, maak een app
- Richt een infoloket in over de ontwikkeling van de buurt
- Maak een documentaire over de ontwikkeling van de buurt
- Organiseer een uitzendbureau voor de buurt

Vervolg

Een heldere visie, een goed proces en een dynamische regie

De rijke uitkomst van deze transformatiecirkelsessie en de betrokkenheid van de deelnemers bij het Hamerkwartier bieden veel kansen en aanknopingspunten voor succesvolle vervolgstappen. Voordat verschillende partijen samen concrete en breed gedragen plannen kunnen maken, is het belangrijk en wenselijk dat bedrijven, gemeente en belanghebbenden consensus bereiken over de volgende drie onderwerpen:

1. Een heldere visie

Wat worden de 10 karakteristieken en/of waarden van het Hamerkwartier en hoe verankeren we deze?

2. Een goed proces

Aan welke criteria moeten de ontwikkelprocessen voldoen die in het Hamerkwartier worden opgestart? Hoe richten we het organisch ontwikkelproces in? Welke spelregel, principes en tools zijn daarop van toepassing? Hoe organiseren we samenwerking en uitruil?

3. Een dynamische regie

Minimale regie met maximaal effect. Op welke wijze wordt de betrokkenheid en invloed van stakeholders in het Hamerkwartier voor langere tijd georganiseerd en gewaarborgd? Hoe organiseren we een Hamerraad en/of een denktank? Welke stakeholders zijn onmisbaar? Welk mandaat kunnen ze bewerkstelligen?

Met veel dank aan alle deelnemers,
Studioninedots, Eigen Haard en Gemeente Amsterdam
de Transformatiecirkel